

en la frazo. La substantivo poste povas stari aŭ en nominativo, aŭ en alia nefleksiita formo, ekzemple derivita de ablativo.

- 2) „Discrimen generis nihil pertinet ad grammaticam rationalem”, estas citata Leibniz: racia gramatiko do povas ekzisti ankaŭ sen genro. Se oni volas ĝin emfazi, oni diras *mas* aŭ *femina*. En la hejma lingvo oni uzas pronomojn *is*, *ea*, *id*.
- 3) „Videtur pluralis inutilis”, diras Leibniz. Se oni devas indiki la nombron, oni povas diri *uno* aŭ *plure*, aŭ uzi numeralojn (kiel ekz. „populo romano eligebla duo consule”).
- 4) „Personae verborum possunt esse invariables”, tio signifas, ke oni ne devas uzi verbajn finaĵojn, se oni jam uzas personajn pronomojn. Tiam sufiĉas la plej facila verba formo, t.e. la imperativo. La infinitivo havas unuecan finaĵon *-re*, modo esprimiĝas per *si*, *ut*, *quod* ktp., tempo per adverboj, partikuloj k. s., kiel *heri*, *cras*, *nunc*, *in futuro*, ekz.: „Ut te vale” (Fartu bone). „Heri me lege, antequam tu veni” (Mi legis, antaŭ ol vi venis). „Cras, postquam me veni ad Roma, me scribe a te” (Kiam mi venos en Romon, mi skribos al vi).
- 5) Ankaŭ participojn eblas redukti, kiel *laudante* = qui lauda, *laudatus* = qui aliquo lauda, pasivajn verbojn eblas uzi en aktiva formo. Se la verbaj finaĵoj tamen devus ekzisti pro estetikaj kialoj, tiam eblas imiti la vulgaran latinan: *-nte*, *-to* por participoj, *-vi*, *-bi* por pasinteco kaj futuro, uzadon de la helpverbo „havi” (me habe amato) por preterito k. s.
- 6) La ekzistanta latina vortprovizo estas sufiĉe riĉa por esprimi ĉiujn ideojn. Neologismoj povas esti ĉerpataj el la vulgara latina kaj el la latinidaj lingvoj, kun minimume du kontrollingvoj, ekzemple la franca kaj la itala. Ekzistas simplaj reguloj por derivado, ekz. abstraktaĵo esprimiĝas per adjektivo (bonitas – bono, altitudo – alto), adjektivo povas havi formon de genitivo (aureo – de auro, vitulino – de vitulo), verboderivaĵo kiel simpla verbo (laudatio – lauda, cogitatio – cogita), vortoj kun mala signifo povas kreiĝi per *ne-* (difficile – ne facile, indigno – ne digno) k. s.
- 7) La prononco imitu la antikvan (tamen kun kelkaj diferencoj de la „Restituta”, kiun hodiaŭ uzas la novlatinistoj): c [k], g [g], ti [ti], y [ü], th [th], h [h], ch [ĥ], sed ae [ä], oe [ö], ph [f], qu [k]. Por tiuj ĉi paragrafoj konsultis Peano la libron de Antoine Meillet „Introduction à l’ étude comparative des langues indoeuropéennes”.

Post tiu mallonga enkonduko prezentas Peano historian superrigardon pri diversaj helplingvoj. Li mencias novlatinistan kongreson en Romo en la jaro 1903, kun partoprenantoj el la Romanaj landoj, dum kiu nur la plej gravaj prelegoj prezentiĝis en la latina lingvo, cetere oni parolis itale, france, okcitane, hispane kaj rumane. Peano mencias latinajn revuojn „Phoenix” (London), „Praeco Latinus” (Philadelphia) kaj „Vox urbis” (Roma), kiuj servas por diskonigi la klasikan latinan, sed havas plurajn malfacilaĵojn (la unuaj du revuoj ĉesis aperi). Se la latina do havas problemojn, logika solvo estas la planlingvo.

Ĉi tie mencias Peano la aŭtorojn de filozofiaj lingvoj Lull, Kircher, Dalgarno, Wilkins kaj precipe Leibniz, poste la libron „Histoire de la langue universelle” de Couturat kaj Leau. Peano interesiĝas antaŭ ĉio pri novlatinidaj projektoj: Lingua de Henderson, Novlatin de Rosa, Idiom Neutral de Rosenberger, proponoj de American Philosophical Society ktp. kaj venas al la konkludo, ke oni devas dum la lingvokonstruado procedi unue analize, do oni devas dismeti la fontolingvon en unuopajn erojn – male ol dum ideografa sintezo. Se oni procedas kaj analize kaj sinteze, oni kvazaŭ boras tunelon de ambaŭ flankoj, kaj se oni